

Täysistunto

Maanantai 16.12.2019 klo 12.01—19.54

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 61/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 15/2019 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.39 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys kuntalain 142 ja 144 §:ien muuttamisesta tarkoittaa, että kunnallisvalituksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa jatkovalitukset hallinto-oikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisivät valituslupaa. Valtuuston päätösten, siis kaupungin- ja kunnanvaltuuston päätösten, osalta tämä tarkoittaa, että muutosta voi hakea suoraan enää kerran yhdestä asteesta. Esitys rajaa siis käytännössä asianosaisten ja kunnan jäsenen valitusmahdollisuutta, heikentää oikeusturvaa sekä asianosaisten ja kunnan jäsenten kunnan toimintaan kohdistamaa laillisuusvalvontaa.

Valitusmahdollisuuden rajaamisella voidaan nähdä olevan heikentävä vaikutus myös korruption vastaiseen toimintaan kunnissa. Laajaa kunnallista valitusoikeutta on yleisesti pidetty hyvän hallinnon takeena ja korruption vastaista toimintaa edistävänä tekijänä. Viime kädessä on kysymys kunnallisen demokratian ja kunnan asukkaiden itsehallinnon toteutumisesta. Suurin erillinen ryhmä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulevista kunnallisvalitusasioista ovat virkavaali- ja palvelussuhdeasiat. Nyt nämä siis siirtyisivät valituslupamenettelyn piiriin. Tämä heikentää kunnan viranhaltijoiden oikeusturvaa. Asia koskee suurta joukkoa ihmisiä.

Maankäyttöä koskevissa asioissa, kuten kaavoituksessa, valituslupakäytäntö on jo voimassa. Voimassa olevasta käytännöstä saatujen kokemusten mukaan valitukseen turvautuvat tahot kokevat valituslupajärjestelmän jo nyt rajoittavan liiallisesti valitusoikeutta. Eduskunnan valiokuntakäsittelyssä ei ole kuultu kunnallisasioissa tyypillisiä valittajatahoja, kuten kunnan asukkaita edustavia asukasyhdistyksiä ja muita kansalaisjärjestöjä. Tämä on selvä puute. Kuntalaisille tärkeitä valtuuston tekemiä koulujen lakkautuspäätöksiä ja kunnan taloutta koskevia päätöksiä ei jatkossa enää suoraan saa korkeimpaan muutoksenhakuasteeseen.

Lakiesityksen julkilausuttuna perusteluna on suoranainen kustannussäästöjen tarve, mikä ei voi olla oikeusjärjestelmän kehittämisen lähtökohta. Kustannusvaikutuksia ei tosin esityksessä ole arvioitu kuin suuntaa antavasti. Ilmeistä kuitenkin on, että ne ovat kor-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

keimman hallinto-oikeuden osalta varsin pieniä. Oikeusturvan toteutumisen ohella kunnan jäsenten, etenkin kunnan asukkaiden, perustuslaissa määritellyn itsehallinnon näkökulman olisi tullut olla keskeinen, ja tulisi olla keskeinen, kun arvioidaan tämän muutoksen vaikutuksia.

Tämän lakiesityksen lähtökohdat ovat valitettavasti oikeusbyrokraattisia ja oikeushallinnon tehokkuutta korostavia. Kansalaisnäkökulma sivuutetaan arvioinnissa, siten myös vaikutukset kunnan asukkaiden itsehallinnon toteutumiseen jäävät itse asiassa ilman kunnollista arviointia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on syytä todeta, että korkein hallinto-oikeus ei nykyisin juurikaan perustele valituslupapäätöksiä. KHO:n tekemien valituslupapäätösten nykyistä laajempi perustelu parantaisi tämän valituslupajärjestelmän toimivuutta ja olisi siksi suositeltava huomioida uuden, vuoden 2020 alusta voimaan astuvan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 112 §:n soveltamisessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 61/2019 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.